

Exempeltext debattartikel

Texten här nedanför är exempel på hur en debattartikel kan se ut. Det finns även en beskrivning av debattartikel med en genomgång av de typiska dragen för genren.

En utskrift från Dagens Nyheters nätupplaga, DN.se

Artikelns ursprungsadress: <http://www.dn.se/debatt/anvand-mindre-plast-for-havens-och-halsans-skull/>

”Använd mindre plast för havens och hälsans skull”

Foto: Anna Kärrman | sommar kartlägger forskare från Göteborgs och Örebro universitet plastmängderna i närliggande hav. Så här kan plasten de hittar se ut.

I KORTHET. MTM

Forskningscentrum Människa Teknik Miljö, MTM, vid Örebro universitet är ett av FN:s tre referenslaboratorier inom området organiska miljögifter.

I augusti genomför forskare Baltic Sea Expedition med Global Challenge båten Sea Dragon med stöd av Naturvårdsverket samt EU-projektet Clean Sea. Syftet är att analysera och kartlägga mikroplast med ny teknik för att provta och identifiera mikroplast.

Samtidigt undersöker forskare från Göteborgs universitet hur mycket mikroplaster det finns i Skagerrak och Kattegatt med Global Challenge båten Hrimfare af Ranrike. Expeditionerna genomförs på ett miljövänligt sätt med segelbåt för att göra ett så litet ekologiskt avtryck som möjligt och de ingår i FN:s globala program Safe Planet.

Akut situation. På grund av den stora konsumtionen av plast finns mycket farlig mikroplast i haven. Via matfisk förs den tillbaka till människan. Det kritiska läget kräver både förändrade vanor och ändrad lagstiftning på EU-nivå, skriver forskare tillsammans med Naturskyddsföreningen.

Partiklar från plasten vi använder i vår vardag är ett av de nya hoten mot havens ekosystem. Mikroplasterna, som kommer från allt från plastpåsar till tandkräm, innehåller farliga kemikalier som tas upp av havens djur och utgör ett hot också för människor. Vi måste begränsa vår konsumtion av plast för vår egen och naturens skull.

Sommaren är här och vi njuter av semester med sol och bad i rena vatten på solvarma klippvallar och sandstränder. Men i dagens Sverige är det omöjligt att vandra längs kusten utan att stöta på plastskräp. Projektet Baltic Marine Litter (Marlin) rapporterar allt från 76 till 240 plastobjekt på en 100 meter lång strandremsa, något som kommunerna lägger miljoner på att städa upp varje år.

Den ökande användningen av plast, från 1960-talet och framåt, har resulterat i att plast finns på alla stränder och i alla hav. I letandet efter det försvunna malaysiska passagerarplanet misstogs man många gånger planet för stora skräpansamlingar i Indiska oceanen. Plasten bryts inte ner och finns kvar i haven i hundratals år. Plastskräp har till och med hittats i avlägsna områden som Antarktis. Av den globala produktionen av plast i dag återvinns eller deponeras ungefär hälften och resten används fortfarande eller skräpar ner naturen.

Det är komplicerat och riskfyllt att samla in skräpet från haven, då detta kan utgöra en risk för ekosystemet. Ändå är det kanske inte det synliga skräpet som är det största hotet. Med tiden sönderdelas plasten till mindre plastpartiklar, så kallade mikroplaster. Dessa blir nya aktörer i ekosystemet då de har rätt storlek för att infiltreras i vår näringskedja. Mer än hälften av alla plastsorter innehåller kemikalier som är klassade som farliga enligt FN. Ny forskning visar att fiskar som äter plast tar upp giftiga kemikalier som finns på plasten, kemikalier som sedan förs vidare till människor.

Plaster drar också till sig andra miljögifter som finns i den marina miljön och blir därmed ännu skadligare. Organiska miljögifter som till exempel PCB och DDT är fettlösliga och vill inte vara i vattnet och försöker ta sig därifrån. Plaster blir då som en livbåt för dem.

Trots att de flesta miljögifter har minskat drastiskt i miljön utgör de fortfarande ett hot mot Östersjön, där gifthalterna inte minskar i samma takt längre. Barn och kvinnor som är gravida eller i barnafödande ålder rekommenderas att inte äta fet fisk från Östersjön. Fisken får inte heller säljas till andra EU-länder då den innehåller för höga halter av miljögiftet dioxin. Forskare misstänker att flytande mikroplaster som håller kvar miljögifterna i näringskedjan kan vara en anledning till varför halterna i Östersjön har planat ut och inte längre minskar.

Det saknas dock kunskap om hur stor omfattningen av plastnedskräpningen i Östersjön och Västerhavet är. För att kartlägga problemet genomför Örebro universitet i sommar en seglingsexpedition i Östersjön där havsmiljön står i fokus. Där ska forskarna med ny teknik kartlägga omfattningen av plastens utbredning i våra hav och svara på frågan hur giftiga mikroplasterna är för människan och miljön.

Kattegatt och Skagerrak kommer att studeras i en liknande seglingsexpedition genomförd av Göteborgs universitet.

Sveriges konsumenter kan påverka spridningen av plast i haven. Enligt en uppskattning från Håll Sverige rent kommer upp till 50 procent av plasten på stränder runt Östersjön från privatkonsumtion. Vi anser därför att konsumtionsmönstret måste förändras. Den globala tillverkningen av plast uppgick 2012 till 288 miljoner ton. Av all plasttillverkning i Europa var då cirka 40 procent riktad mot förpackningar, till exempel plastpåsar. En förändring kan handla om så enkla saker som att inte ta nya plastkassar varje gång man går och handlar, att undvika engångsmuggar och bestick och att aldrig slänga skräp i naturen, men också om att bojkotta skönhetsprodukter med mikroplaster i. Det är också bra att tvätta mindre. Stora mängder plastpartiklar från fleece och andra syntetkläder lossnar i tvätten, åker genom filter och reningsverk och ut i haven. Det räcker ofta att vädra och ta bort enstaka fläckar med våt trasa.

Vi tror också att det behövs ändrad lagstiftning, många gånger på EU-nivå. Hantering och riskklassificering av plast måste omvärderas för att stimulera utveckling av säkrare och miljövänligare alternativ. Användning av plast där det redan finns bra alternativ samt där plasten inte fyller en viktig funktion måste motverkas på nationell och internationell nivå.

Ett konkret exempel är ett förbud mot försäljning och produktion av hygienartiklar med små plastpartiklar i. Naturskyddsföreningen kartlade i en rapport i höstas att de finns i både tandkräm, smink och deodoranter. De är så små att de inte filtreras bort i reningsverk utan rinner rakt ut i våra sjöar och hav. Den lagstiftning som finns i dag är därför inte tillräcklig. EU vill motverka användning av plastpåsar genom att under en femårsperiod få medlemstaterna att minska konsumtionen av tunna plastpåsar med 80 procent. Användning av tunna plastpåsar är endast en liten del av problemet. Det behövs därför ett kraftigare agerande. Situationen är akut och det är i dag vi måste förändra vårt beteende för att ge haven en chans till en bra framtid.

Vi hoppas att du vill vara med oss i arbetet med att minska plasterna och förbättra miljön i våra hav.

Anna Kärrman, docent i miljökemi vid Örebro universitet Martin Hassellöv, professor i analytisk miljökemi vid Göteborgs universitet Johanna Sandahl, ordförande för Naturskyddsföreningen

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.